

Toplumların Yapabileceği En İyi Yatırım

Jim Yong Kim
Dünya Bankası Grubu
Başkanı, Washington DC,
ABD

Dijital ekonomi hızlanmaya devam ederken, dünya çapında politika yapıcılar işçileri dördüncü sanayi devrimi için nasıl hazırlayacakları üzerinde çalışmaktadır. Önümüzdeki birkaç on yılda yeni teknolojilerin ve çığır açan bilimsel gelişmelerin dünyayı nasıl şekillendireceğini şu an bilemiyor olsak da kesin olan bir şey var: Geleceğin ekonomileri, mantık yürütebilen, yeniliklere hızla uyum sağlayabilen bir işgücüne ihtiyaç duyacaktır. Yani toplumların yapabileceği en iyi yatırım gelecekte işgücünü oluşturacak nesillerde bu becerileri geliştirmek olacaktır – bu da erken aşamada genç beyinlerin gri madde altyapısını geliştirmeye yönelik yatırımlarla başlayacaktır.

İlk yıllara yatırım yapmak sadece çocuğun yaşamını dönüştürmekle kalmayıp bir ulusun büyüme ve rekabetçilik alanlarındaki seyrini de değiştirebilmektedir. Bilim dünyasından gelen artan miktarda kanıt sayesinde bugün hayatın ilk yıllarına – özellikle beyin gelişiminin zirve yaptığı dönem olan ilk 1000 güne yapılan yatırımların çocukların potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri ve yoksulluk döngüsünden kurtulabilmeleri için büyük önem taşıdığını her zamankinden daha iyi anlıyoruz.

Fakat bugün milyonlarca çocuk başarısızlığa hazırlanıyor. Düşük ve orta gelirli ülkelerde 5 yaşın altındaki çocukların yaklaşık %43'ü yetersiz beslenme, erken aşamada stimulasyon, öğrenme süreçlerinin teşvik edilmemesi ve şiddet ve ihmale maruz kalmaları nedeniyle kalıcı olarak sosyo-duygusal gelişim bozukluğu yaşama riski altındadır (Black ve diğerleri, 2016). Savaş bölgelerinde ve şiddet yüzünden yerlerinden edilmiş mülteciler olarak büyüyen milyonlarca çocuk maruz kaldıkları toksik stres nedeniyle özellikle risk altındadır.

Çocuklar, yaşamlarının beyin gelişimi için kritik bir pencere olan ilk 1000 gününde doğru bakımı ve doğru girdileri alamazlarsa, daha sonra eğitim hayatlarından hiçbir zaman tam anlamıyla faydalanamayacaklar ve kazanç potansiyelleri yaklaşık dörtte bir oranında azalacaktır. (Black ve diğerleri, 2016). Dezavantajlı ve yetersiz beslenen annelerin çocuklarının da yetersiz beslenme olasılıkları üç kat daha fazla (Victora ve diğerleri, 2008). Bu durum da nesiller arası yoksulluk döngüsünün devamına neden olmaktadır.

Toplumsal düzeyde erken çocukluk gelişiminin eksikliği, ekonomik büyümeyi sekteye uğratarak daha sonra toplumsal huzuru bozabilecek eşitsizlikleri artırmaktadır. Dünya Bankası grubunun tahminlerine göre, bugünün çalışanları çocukken yaşadıkları kronik yetersiz beslenme sorunu ortadan kaldırılabilseddi,

Sahra Altı Afrika'da ve Güney Asya'da kişi başına düşen GSYİH %9-10 oranında daha yüksek olacaktı. Küresel düzeyde bu rakam %7'dir. (Galasso ve diğerleri, 2017).

Bu gidişat devam ederse birçok ülkenin nihayetinde ihtilaf, şiddet ve göç yoluna girmesinden endişe ediyorum. Gri madde gelişimine yapılacak yatırımlar gerçekten de dünyanın birçok yerinde emniyetsizliğin azaltılması anlamına geliyor.

Her bir çocuğun potansiyelini gerçekleştirmesini sağlamaksızın yoksulluğa son verme ve ortak refahı artırma hedeflerimizi gerçekleştiremeyeceğimiz bariz. Bu yüzden acilen harekete geçerek sadece düşük gelirli ülkelerde değil önemli ihtiyaçların mevcut olduğu orta gelirli ülkelerde de küçük çocukların fiziki, bilişsel, dil ve toplumsal gelişimlerine yapılan yatırımları yaygınlaştırmalıyız.

Şansımız var ki neyin işe yaradığına ve en fazla etkiyi yaratabilmek için yatırımların hedefinin ne olacağına ilişkin güçlü kanıtlar mevcut. Artan sayıda araştırma, çocuğun potansiyelini gerçekleştirmenin anahtarının bütüncül, çok sektörlü bir yaklaşım olduğunu göstermektedir. Bu yaklaşımın temeli çocuğun gelişimini destekleyen bakımı sağlayan, öğrenmeyi tetikleyen ve çocukları hastalık, şiddet ve stresten koruyan bir yaklaşımdır.

'Her bir çocuğun potansiyelini gerçekleştirmesini sağlamaksızın aşırı yoksulluğa son verme ve ortak refahı artırma hedeflerimizi gerçekleştiremeyeceğimiz bariz.'

En etkili ulusal stratejiler ailelere çocukların gelişimini destekleyici bakımı vermek için gereken zamanı, kaynakları ve becerileri sağlayarak onları güçlendirmektedir. Aynı zamanda bu stratejiler en kırılgan genç ailelere, maliyet tasarruflarını azami düzeye çıkaran etkili müdahale paketleriyle hizmet vermeyi hedeflemektedir. Dünya Bankası grubu, ortaklarıyla birlikte çalışarak, küçük çocukları olan aileler için 25 hizmet alanını bir araya getiren 5 paket geliştirmiştir. Bu paketler hizmet sunumunda sektörler (sağlık, beslenme, eğitim, sosyal güvenlik, çevre koruma, su ve kanalizasyon) arasında eşgüdüm sağlayan 'devletin bütünü yaklaşımını' gerektirmektedir.

Yaşamın ilk 1000 gününe yapılan yatırımlar en büyük farkı yaratırken okul öncesi eğitime erişim gelişimin kesintisiz olarak devam etmesini sağlamaktadır. Çocukları eğitim hayatında başarılı olmak için ihtiyaç duydukları becerileri kazandırma konusunda okul öncesi eğitimin etkinliği kanıtlanmıştır. Ancak dünya çapında 3-6 yaş arası çocukların yarısından daha azı okul öncesi eğitime erişebilmektedir. Sahra altı Afrika'da bu rakam %20'nin altındadır. (UNESCO, çevrimiçi).

Senegal örneği bütüncül ve eşgüdümlü bir erken çocukluk stratejisinin büyük fark yaratan sonuçlar elde edilebileceğini gösteriyor. Senegal, güçlü siyasi liderlik sayesinde hizmet sunum sistemini entegre etmiş, STK'lar ve geniş bir gönüllü topluluğu ile eşgüdümlü çalışmıştır. Ülke, gelişim bozukluğu oranını 90'lı yıllarda %30'dan 2014'te yaklaşık %18-19 oranlarına düşürmüştür. Bu rakam Sahra Altı Afrika ülkelerindeki en düşük oranlardan birisidir. (Dünya Sağlık Örgütü, çevrim içi).

△ Fotoğraf: Enrico Fabian/Dünya Bankası

En sevindirici olan da Senegal'de tecrübe edilen önemli sonuçların düşük maliyetli müdahalelerle gerçekleştirilebilecek olmasıdır. Göreli olarak düşük maliyetli erken çocukluk yatırımları yalnızca küçük çocukların gelişimini iyileştirmekle kalmamakta diğer kalkınma müdahalelerinin de etkinliğini artırmakta ve on yıllar boyunca büyümeyi güçlendirmektedir.

Dünya Bankası'nın tahminlerine göre önümüzdeki 10 yıl içerisinde dünya nüfusunun %90'ı için kronik yetersiz beslenmenin azaltılması yönündeki çabaların yaygınlaştırılmasının maliyeti yılda 7 milyar ABD doları (çocuk başına yılda sadece 7 ABD doları) (Shekar ve diğerleri, 2016) olacak ve getirisi %15-24 arasında, ortalama fayda-maliyet oranı ise 15'e 1 olacaktır. (Galasso ve diğerleri, 2017). Diğer erken çocukluk girişimleri de benzer getiri düzeylerine sahiptir. Örneğin, kaliteli okul öncesi programlarına yapılan her 1 dolarlık yatırım 6-17 ABD doları arasında getiri sağlayacaktır. (Engle ve diğerleri., 2011).

Günümüzde mevcut güçlük, her çocuğun başarılı olma şansına sahip olabilmesini sağlamak için politika değişikliklerini, sektörler arası eşgüdümü ve yatırımları önceliklendirecek siyasi iradeyi oluşturmaktır. Dünya Bankası grubu çalıştığımız her ülkenin güçlü bir ulusal stratejiye ve kanıtlanmış müdahaleleri yaygınlaştırma kapasitesine sahip olmasını sağlamak için hükümetlerle çalışmaktadır. Politika yapımcılar gittikçe artan bir biçimde erken çocukluk

'Çocuklarımızın potansiyellerini tam olarak kullanabilmeleri için ihtiyaç duyacakları beceri ve bakımı almaları herkesin sorumluluğudur.'

gelişiminin öneminin farkına varmaktadır, fakat daha fazla savunuculuk çalışmasına ve daha da önemlisi daha fazla kaynağa ihtiyacımız var.

Dünya Bankası Grubu konuyu gündemde tutmaya devam etmek amacıyla 2016 yılının Ekim ayında, Büyüme ve Verimlilik için Erken Çocukluk Dönemine Yatırım Yapmak konulu bir Beşeri Sermaye Zirvesi gerçekleştirdi. Zirve sırasında 9 ülkenin Maliye Bakanları erken çocukluk dönemindeki çocuklar için beslenme, sağlık ve eğitim programlarını iyileştirme taahhüdü vermiştir.

Bu zorluğun boyutunu ve çözümlerini ivedilikle yaygınlaştırma ihtiyacı düşünüldüğünde güçlü ortaklıklara ihtiyacımız bulunmaktadır. Erken çocukluk gelişimi alanında savunuculuk çalışmaları yapan ve finansman tarafında da destek veren, gittikçe büyüyen koalisyon bizi teşvik ediyor. Her Kadın Her Çocuk Girişimi için Küresel Finansman Aracı (Global Financing Facility for the Every Woman Every Child initiative), Erken Çocukluk Eğitimi Ortaklığı (Early Learning Partnership), Çocuklara Karşı Şiddeti Durdurun (End Violence Against Children), Beslenmenin Yaygınlaştırılması ve Beslenmenin Gücü (Scaling Up Nutrition and the Power of Nutrition) gibi girişimlerin tamamı önemli ortaklıklardır.

Bu çabalar temelinde, Nisan 2016'da, Dünya Bankası ve UNICEF, savunuculuk, öğrenme, ölçme ve hesap verebilirlik için Erken Çocukluk Gelişimi Eylem Ağı'nı başlatmıştır (bkz. 93. sayfa). Bu ağ, gücünü kamu ve özel sektörden, sivil toplumdaki, üniversitelerden, meslek örgütlerinden, vakıflardan, donör kuruluşlardan ve yerel topluluklardan önemli paydaşları bir araya getiren çeşitliliğinden almaktadır.

Her bir paydaşa önemli bir görev düşüyor, iş dünyasının liderleri politika yapımcıları insani gelişimin ekonomi için gerekliliği konusunda ikna ederek güçlü savunucular olabilir. Hükümetler de daha büyük ölçekte entegre hizmetler sunabilir. Vakıflar da sahada STK'lar tarafından test edilen veya akademik araştırmalardan çıkan yenilikçi fikirleri desteklemek için daha uygun bir konumdadır. Özel sektör firmaları yeniliklerin başını çekebilir ve bölgelerinde veya dünya çapında gelecek vadedilen fikirlerin yaygınlaştırılması için küresel ortaklıkları kullanabilirler.

Çocuklarımızın potansiyellerini tam olarak kullanabilmeleri için ihtiyaç duyacakları beceri ve bakımı almaları herkesin sorumluluğudur. Hayatın ilk yıllarına yapılan yeterli yatırım ekonomilerimizi geliştirmekte ve toplumlarımızın dokusunun güçlendirmektedir. Önümüzdeki güçlük herkesin daha adil ve müreffeh bir dünya için erken çocukluk gelişiminin stratejik önemini anlamasını ve gelecekte kuşkusuz hepimizi şaşırtacak bir gelecekte geride kalmamalarını sağlamak olacaktır.

Kaynakça

- Black, M.M., Walker, S.P., Fernald, L.C.H., Andersen, C.T., DiGirolamo, A.M., Lu, C. ve diğçerleri. (2016). *Early childhood development coming of age: science through the life course*. The Lancet 389(10064): 77–90.
- Engle, P.L., Fernald, L., Alderman, H., Behrman, J., O’Gara, C., Yousafzai, A. ve diğçerleri. (2011). *Strategies for reducing inequalities and improving developmental outcomes for young children in low-income and middle-income countries*. The Lancet 378(9799): 1339–53.
- Galasso, E., Wagstaff, A., Nadeau, S. ve Shekar, M. (2017). *The Economic Costs of Stunting and How to Reduce Them*, Policy Research Note No. 5, Development Economics. Washington DC: World Bank Group.
- Shekar, M., Kakiyete, J.J., Dayton Eberwein, J.M.ve Walters, D.D. (2016) *An Investment Framework for Nutrition: Reaching the Global Targets for Stunting, Anemia, Breastfeeding, and Wasting*. Washington DC: World Bank Group.
- UNESCO. (çevrim içi) UIS.Stat. <http://data.uis.unesco.org> (Erişim tarihi: Nisan 2017).
- Victora, C.G., Adair, L., Fall, C., Hallal, P.C., Martorell, R., Richter, L. ve diğçerleri. (2008). *Maternal and child undernutrition: consequences for adult health and human capital*. The Lancet 371(9609): 340–57.
- World Health Organization. (çevrim içi). *UNICEF–WHO–The World Bank: Joint Child Malnutrition Estimates: Levels and trends (2016)*. Global database on Child Growth and Malnutrition. <http://www.who.int/nutgrowthdb/estimates/en/> (Erişim tarihi: Nisan 2017).